Europees Parlement
2024-2029

Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

2024/2124(INI)

16.7.2025

ONTWERPVERSLAG

over ondernemerschap van vrouwen in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden
(2024/2124(INI))

Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid

Rapporteur: Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

INHOUD

Blz.

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 3

TOELICHTING 8

BIJLAGE: BEKENDMAKINGEN VAN INPUT 10

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over ondernemerschap van vrouwen in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden
(2024/2124(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep[1],

– gezien Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen[2],

– gezien Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad[3],

– gezien de EU-strategie inzake gendergelijkheid 2020-2025,

– gezien de genderstrategie van het Europees Investeringsfonds en de Europese Investeringsbank Groep[4],

– gezien Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid[5],

– gezien het programma voor leiderschap van vrouwen (Women Leadership Programme) van het Europees Instituut voor innovatie en technologie en de Europese Innovatieraad[6],

– gezien het gendergelijkheidsplan van de Europese Onderzoeksruimte[7],

– gezien zijn resolutie van 3 mei 2022 over het verwezenlijken van economische onafhankelijkheid van vrouwen via ondernemerschap en zelfstandige arbeid[8],

[1] PB L 204 van 26.7.2006, blz. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] PB L 132 van 17.5.2023, blz. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.
[8] PB C 465 van 6.12.2022, blz. 54.

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het advies van de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling,

– gezien het verslag van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid (A10-0000/2025),

A. overwegende dat vrouwen een sleutelrol spelen in plattelandseconomieën, maar nog steeds te maken hebben met juridische, financiële, culturele en infrastructurele belemmeringen voor ondernemerschap en economische onafhankelijkheid; overwegende dat plattelandsgebieden integraal deel uitmaken van de Europese levenswijze, aangezien zij het evenwicht tussen traditie en vooruitgang belichamen;

B. overwegende dat gerichte praktische steun, zoals microleningen, mentorschap en vereenvoudigde procedures, de positie van beginnende ondernemers kan versterken;

C. overwegende dat vrouwen in ultraperifere en afgelegen gebieden worden geconfronteerd met grotere uitdagingen en belemmeringen als gevolg van isolement, vergrijzing en beperkte dienstverlening;

D. overwegende dat het moeilijk blijft ondernemerschap en gezinsleven te combineren, met name in plattelandsgebieden waar de openbare dienstverlening beperkt is;

E. overwegende dat gendergerelateerd geweld, stigmatisering en gebrek aan steun de deelname van vrouwen aan het sociale en economische leven in plattelandsgebieden ondermijnen als gevolg van een gebrek aan ondersteunende netwerken en meer uitgesproken traditionele rolpatronen van mannen en vrouwen;

F. overwegende dat digitale inclusie van essentieel belang is voor vrouwen om toegang te krijgen tot opleiding, markten en telewerk- en innovatiemogelijkheden; overwegende dat onderwijs voor meisjes op het gebied van wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM) kan helpen om genderkloven te dichten;

G. overwegende dat steun voor vrouwen die in de landbouw, traditionele ambachten en creatieve sectoren werken, bijdraagt tot lokale economische veerkracht, cultureel behoud en generatievernieuwing;

H. overwegende dat naar gender uitgesplitste gegevens essentieel zijn voor de ontwikkeling van beleid inzake ondernemerschap op het platteland dat doeltreffend tegemoetkomt aan de specifieke behoeften van vrouwen;

Mainstreaming van het concurrentievermogen

1. benadrukt dat vrouwelijke ondernemers belangrijke aanjagers zijn van innovatie, cohesie en concurrentievermogen in plattelandsgebieden; dringt aan op betere toegang tot innovatiefinanciering, op maat gesneden steunprogramma’s voor kleine en middelgrote ondernemingen en kansen binnen de groene en digitale economieën, zodat vrouwelijke ondernemers ten volle kunnen deelnemen aan opkomende markten;

2. dringt aan op de ontwikkeling van gestructureerde netwerken voor mentorschap en platforms voor intercollegiaal leren, met name op gebieden als digitalisering, financiën en administratie;

3. dringt er bij de lidstaten op aan succesverhalen van vrouwelijke ondernemers op het platteland te bevorderen door middel van bewustmakingscampagnes om de zichtbaarheid, het zelfvertrouwen, en de betrokkenheid van de gemeenschap te vergroten;

4. verzoekt de Commissie en het Europees Instituut voor gendergelijkheid om, in samenwerking met de sociale partners, de belangrijkste belemmeringen voor de werkgelegenheid en het ondernemerschap van vrouwen te analyseren, ook in ultraperifere en afgelegen gebieden;

5. steunt de strategie van de Commissie voor de spaar- en investeringsunie en de oprichting en uitbreiding van inclusieve financieringsinstrumenten, met inbegrip van een EU-investeringsspaarrekening met een keurmerk om de toegang tot financiering voor EU-ondernemingen te vergroten en te vergemakkelijken;

6. dringt aan op gerichte investeringen in digitale infrastructuur, de ontwikkeling van vaardigheden en inclusieve digitale beleidskaders die ervoor zorgen dat vrouwen op het platteland niet achterblijven bij de digitale transitie;

7. dringt aan op gerichte maatregelen om de toegang van vrouwen, met name vrouwen die in de landbouw willen gaan werken of een onderneming willen starten, tot grond, financiering, onderwijs en opleiding te verbeteren;

8. verzoekt de Commissie binnen relevante programma's voldoende financiering te reserveren voor steun aan door vrouwen geleide ondernemingen in landelijke en afgelegen gebieden, met name in innovatieve sectoren en de toeristische sector;

Mainstreaming van de paraatheid

9. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat het onderwijs digitale vaardigheden en STEM-vakken omvat op een manier die schadelijke genderstereotypen ter discussie stelt en alomvattend onderwijs over toestemming en rechten ondersteunt;

10. dringt er bij de lidstaten op aan te voorzien in genderbewuste opleidingen, noodhulpdiensten en infrastructuur om de gevolgen van crises voor plattelandsgemeenschappen te beperken;

Traditionele cultuur en ambachten

11. prijst gemeenschappen die belang hechten aan door vrouwen geleide lokale landbouw en traditionele ambachten die bijvoorbeeld door lokale verenigingen van huisvrouwen, monumenten en musea worden bevorderd, aangezien dit allemaal bijdraagt aan het stimuleren van toerisme en sociale trots binnen de lokale gemeenschap;

12. wijst op het sociaal-economische potentieel van traditionele ambachten en circulaire lokale economieën, met name voor oudere vrouwen; verzoekt de Commissie en de

lidstaten intergenerationeel ondernemerschap en ambachtelijke waardeketens te ondersteunen door middel van acties op het gebied van opleiding, financiering en zichtbaarheid;

13. moedigt de bevordering van een leven lang leren, erkenning van eerdere leerervaringen en digitale inclusie van oudere vrouwen in plattelandsgebieden aan;

14. dringt aan op meer steun voor het behoud van eeuwenoude ambachtelijke tradities zoals weven, borduren en pottenbakken, zoals wordt gestimuleerd door tal van verenigingen van huisvrouwen op het platteland;

Landbouw

15. benadrukt dat de zichtbaarheid, erkenning en waardering van de bijdrage van vrouwen in de landbouw, waaronder in familiebedrijven, moeten worden bevorderd; dringt aan op gelijke toegang van mannen en vrouwen tot grond, middelen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), adviesdiensten, innovatiesteun en erfrecht;

16. moedigt de lidstaten aan naar gender uitgesplitste gegevens te verzamelen over grondeigendom, leiderschap op het gebied van landbouw en de informele bijdragen van vrouwen;

17. dringt aan op maatregelen ter ondersteuning van jonge vrouwelijke landbouwers, aangezien generatievernieuwing essentieel is voor het behoud van landbouwactiviteiten, die zowel voedselzekerheid als levendige plattelandsgemeenschappen waarborgen;

18. dringt aan op grotere inclusiviteit in plattelandsgebieden en op veerkrachtige en goed verbonden gebieden die veilige, hoogwaardige producten en diensten leveren voor de samenleving in het algemeen;

Gelijke toegang tot infrastructuur en diensten

19. benadrukt dat billijke toegang tot infrastructuur zoals snel internet en betrouwbaar vervoer essentieel is om vrouwen op het platteland in staat te stellen deel te nemen aan het economische, educatieve en maatschappelijke leven;

20. moedigt investeringen aan in sociale ondernemingen, coöperaties en zorggerelateerde bedrijfsmodellen die vrouwen op het platteland mondiger maken en tegelijkertijd voorzien in lokale behoeften, zoals kinderopvang, ouderenzorg en gemeenschapswelzijn;

21. benadrukt dat vrouwen in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden onevenredig zwaar worden getroffen door beperkte toegang tot gezondheidszorg, met inbegrip van gezondheidszorg voor moeders en geestelijke gezondheidszorg; verzoekt de lidstaten de beschikbaarheid, betaalbaarheid en continuïteit van essentiële gezondheidsdiensten te waarborgen door middel van mobiele klinieken en telegeneeskunde;

Geweld

22. erkent dat gendergerelateerd geweld, met inbegrip van huiselijk geweld, en economisch, seksueel en psychologisch misbruik, een ernstige belemmering vormt voor de autonomie van vrouwen en hun deelname aan het economische leven in plattelandsregio's en op eilanden;

23. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat vrouwelijk ondernemerschap in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden adequaat wordt ondersteund in het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027, met inbegrip van financiering via relevante programma's zoals het GLB, Horizon Europa en Digitaal Europa; onderstreept dat het belangrijk is de toegang tot EU-financiering voor door vrouwen geleide plattelandsbedrijven, coöperaties en gemeenschapsprojecten te vergemakkelijken;

24. wijst nogmaals op de noodzaak van een alomvattende EU-strategie voor vrouwelijk ondernemerschap in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden en dringt erop aan dat specifieke financiële middelen en financieringsmechanismen uitdrukkelijk aan deze strategie worden toegewezen;

°

° °

25. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Vrouwen in plattelands- en ultraperifere regio's en op eilanden zijn belangrijke aanjagers van gemeenschapswelzijn, economische veerkracht en sociale cohesie. Toch worden zij in de hele EU, waaronder in landen als Polen, nog steeds geconfronteerd met sociale, financiële of juridische belemmeringen die hun volledige economische participatie beperken. Dit verslag is bedoeld om licht te werpen op deze uitdagingen en tegelijkertijd praktische en gerichte aanbevelingen te doen om ondernemerschap van vrouwen, sociale inclusie en economische onafhankelijkheid op lange termijn in plattelandsgebieden te versterken.

In veel lidstaten worden vrouwen op het platteland onevenredig zwaar getroffen door het gebrek aan toegang tot financiering, betaalbare kinderopvang, adequate vervoersverbindingen, digitale infrastructuur en genderbewuste ondersteuningssystemen. Ook in steden blijven de loonkloof tussen mannen en vrouwen en de traditionele zorglasten bestaan, maar in plattelandsgebieden is hier vaker sprake van. Zo verrichten vrouwen in perifere en dunbevolkte gemeenten in Polen vaak zowel onbetaalde zorgtaken als informele arbeid of werkzaamheden in het familiebedrijf in de landbouw, zonder erkenning of sociale bescherming. Niettemin hebben grassrootsinitiatieven, zoals lokale verenigingen van huisvrouwen of plattelandscoöperaties, aangetoond dat vrouwen met de juiste institutionele steun het voortouw kunnen nemen bij succesvolle lokale economieën, cultureel erfgoed in stand kunnen houden en inclusieve innovatie-ecosystemen kunnen opbouwen.

In dit verslag wordt benadrukt dat moet worden overgestapt van afzonderlijke maatregelen naar een meer alomvattende en genderbewuste aanpak. In dit verslag wordt tevens aangedrongen op de mainstreaming van gendergelijkheid in alle plattelandsontwikkelings-, cohesie-, digitale en landbouwbeleidsmaatregelen. Er wordt in dit document ook gewezen op het belang van het verzamelen van naar gender uitgesplitste gegevens, het meer onder de aandacht brengen van de bijdrage van vrouwen aan lokale economieën en het ondersteunen van hun deelname op het gebied van STEM en aan digitale transities. Dergelijke maatregelen zijn van essentieel belang om te waarborgen dat vrouwen niet achterblijven bij de transformatie van plattelandsgebieden.

Bijzondere aandacht wordt besteed aan de beschikbaarheid van financiering. Vrouwelijke ondernemers in plattelandsgebieden, met name beginnende ondernemers of personen die werkzaam zijn in de zorg-, toeristische of traditionele ambachtelijke sector, ondervinden nog steeds onevenredige moeilijkheden bij de toegang tot krediet en bedrijfsondersteuning. In dit verband wordt in het verslag met instemming kennisgenomen van het initiatief voor een EU-investeringsspaarrekening (Investment Savings Account) en wordt opgeroepen tot een specifieke variant die is toegesneden op vrouwen op het platteland. Voorts wordt er in het verslag bij de Commissie en de lidstaten op aangedrongen ervoor te zorgen dat het meerjarig financieel kader (MFK) voor de periode na 2027 specifieke financiering voor vrouwelijk ondernemerschap omvat in het kader van het GLB, Horizon Europa en Digitaal Europa.

In het verslag wordt ook ingegaan op de aard van landbouwwerkzaamheden op het platteland met betrekking tot gendergelijkheid. Ondanks de centrale rol die vrouwen spelen in de landbouwproductie en het beheer van landbouwbedrijven, zijn zij vaak onzichtbaar in officiële statistieken en beleidsontwikkeling. Toegang tot grond, billijke beloning, erfrecht en toegang tot GLB-middelen blijven een uitdaging. Zoals blijkt uit onderzoek dat aan de commissie FEMM is voorgelegd, is het in veel lidstaten, waaronder Polen, nog steeds

gebruikelijk dat zonen erfgenamen zijn en de bijdrage van vrouwen wordt ondergewaardeerd.

Naast de economische aspecten wordt in het verslag ingegaan op het verband tussen toegang tot diensten, geweld en uitsluiting. Gendergerelateerd geweld is een wijdverbreid verschijnsel dat vaak niet wordt gemeld in plattelandsgebieden als gevolg van stigmatisering, gebrek aan diensten en sterke traditionele rolpatronen van mannen en vrouwen. In het verslag wordt benadrukt dat er dringend behoefte is aan toegankelijke, vertrouwelijke en goed gefinancierde ondersteuningssystemen, alsook aan vanuit de gemeenschap geleide bewustmakings- en preventiemaatregelen.

Het is belangrijk dat dit initiatief niet alleen inspeelt op bestaande ongelijkheden; het biedt ook een visie. Een visie op inclusieve plattelandsontwikkeling waarbij vrouwen geen ondergeschikte rol spelen maar juist centraal staan; waarbij traditionele ambachten, landbouw, circulaire economieën en digitale innovatie elkaar niet uitsluiten, maar met elkaar zijn verweven; en waarbij het werk van vrouwen zichtbaar is, en wordt gewaardeerd en ondersteund.

Het verslag is verankerd in bestaande EU-wetgeving en -strategieën, waaronder de richtlijn beloningstransparantie, de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven of de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025. Het is afgestemd op de doelstellingen van de verordening gemeenschappelijke bepalingen en de beginselen van gendermainstreaming en territoriale cohesie.

Bij het opstellen van dit verslag werd rekening gehouden met bijdragen van academische deskundigen, het maatschappelijk middenveld en leden van het Europees Parlement. De rapporteur bedankt allen die hun ervaringen, analyses en praktische voorbeelden hebben gedeeld. Hun inbreng heeft bijgedragen tot een beleidsblauwdruk die ambitieus is en in de praktijk verankerd is.

Ondernemerschap van vrouwen in plattelandsgebieden is niet van ondergeschikt belang, maar gaat om rechtvaardigheid, cohesie en duurzame ontwikkeling. Het is nu tijd om actie te ondernemen.

BIJLAGE: BEKENDMAKINGEN VAN INPUT

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur in het verslag input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het ontwerpverslag tot op het moment van goedkeuring ervan in de commissie door haar is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister[1] vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
South East Technological University – Ierland
Yolo – you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

[1] Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).